

ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗВЪРШЕНИ
ПРОВЕРКИ В СТРУКТУРИ НА ДИРЕКЦИЯ „МИГРАЦИЯ“ КЪМ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ И ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
ЗА БЕЖАНЦИТЕ КЪМ МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

В изпълнение на Заповеди № РД-08-72/07.07.2022 г. и № РД-08-77/20.07.2022 г. на омбудсмана на Република България, екип в състав: Бойчо Арнаудов – директор на дирекция „Национален превантивен механизъм и основни права и свободи на човека (НПМОПСЧ)“, д-р Мариана Патрикова – главен експерт в дирекция НПМОПСЧ и Павел Иванов – главен експерт в дирекция НПМОПСЧ извърши планирани проверки в следните обекти:

1. Гранично полицейско управление – Свиленград;
2. Арест на Гранична полиция – с. Капитан Андреево;
3. Регистрационно - приемателен център – Харманли;
4. Специален дом за временно настаняване на чужденци – Любимец;
5. Транзитен център с. Пъстрогор;
6. Специален дом за временно настаняване на чужденци – София.

Ръководствата и служителите, работещи в горепосочените обекти оказаха съдействие на проверяващия екип на омбудсмана, в качеството му на Национален превантивен механизъм (НПМ), чрез осигуряване на достъп до всички помещения, предоставяне на поискани документи и ненамеса в комуникацията с настанени лица.

I. СТРУКТУРИ КЪМ МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

1. Гранично полицейско управление – гр. Свиленград

Проверяващият екип посети Гранично полицейско управление - Свиленград (ГПУ-Свиленград), находящо се в гр. Свиленград, ул. „Стефан Стамболов“ № 21. То изпълнява функциите по охрана на участък от държавната граница с обща дължина 36,8 км. В неговия район се намира ГКПП „Капитан Андреево“, най-големият пункт на Балканския полуостров, през който преминават основните пътища, свързващи Европа с Близкия изток и Азия.

Началникът на ГПУ - Свиленград уведоми проверяващия екип на омбудсмана, че задържаните лица по границата се настаняват в ареста на гранична полиция, находящ се в с. Капитан Андреево. В него наскоро е бил извършен освежаващ ремонт и са поставени нови камери за постоянно видеонаблюдение. Същият разполага с капацитет за над десет задържани лица и се ползва от всички гранични полицейски управления към Регионална дирекция „Гранична полиция“ – Елхово.

Екипът на омбудсмана беше уведомен, че задържаните малолетни и непълнолетни непридружени лица се предават своевременно на служители от Агенцията за социално

подпомагане (АСП), които ги настаняват в центрове на Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет (ДАБ при МС).

Според началника на ГПУ - Свиленград, управлението има нужда от още служители, които да работят както в ГКПП „Капитан Андреево“, така и по зелената граница с оглед на трафика на горепосочения граничен контролен пункт, който е изключително натоварен. През него минават по 3000-3500 тежкотоварни моторни превозни средства, както и хиляди леки моторни превозни средства на денонощие. Капацитетът на пътни платна на ГКПП „Капитан Андреево“ не е достатъчен и е необходимо изграждането на допълнителни такива.

Контролът на зелената граница се извършва основно чрез видеонаблюдение. ГПУ-Свиленград разполага само с два дежурни мобилни екипа, които се изпращат при възникнала необходимост. Поради липсата на достатъчен персонал няма възможност да се извършва постоянен граничен контрол с жива сила.

Комуникацията между служителите на граничното полицейско управление и задържаните чужденци се извършва основно чрез хонорувани преводачи.

От ГПУ - Свиленград представиха изискана от проверяващия екип справка, според която:

1. В помещението за настаняване на задържани лица (ПНЗЛ) на ГПУ - Свиленград са били настанени общо 376 лица за периода от 01.01.2022 г. до 30.06.2022 г.;

2. Капацитетът на ПНЗЛ на ГПУ - Свиленград е до 15 възрастни и 4 малолетни лица едновременно;

3. В периода от 01.01.2022 г. до 30.06.2022 г. в ГПУ - Свиленград са били настанени три непридружени малолетни лица, които са предадени на ДАБ и настанени в Регистрационно - приемателен център Харманли.

Във връзка с описания случай в жалба № 6260/2022 г. до омбудсмана на Република България относно неправомерното отнемане на лични документи и прехвърляне през българо-турската граница на афганистанския гражданин Али Хосайни, придобил хуманитарен статут с решение на председателя на ДАБ при МС, екипът на омбудсмана не можа да получи информация, тъй като такава нямаше налична. Експертите на НПМ бяха осведомени, че в ГПУ - Свиленград редовно се получават жалби с различни оплаквания, работата по които често затруднява полицейските служители да изпълняват останалите си служебни задължения.

На задържаните в ареста чуждестранни лица задължително се осигурява храна и вода. Всеки възрастен има право на една консерва с храна, бутилка вода, сухар и шоколадова вафла, а всяко дете има право на една консерва с храна, бутилка вода, сухар, вафла и два броя пастет.

Екипът на омбудсмана провери Медицинската служба от Медицинския институт на МВР (МИ на МВР) в сградата на ГПУ - Свиленград. Беше установено, че в него работят лекар и фелдшер на 8-часов работен ден, които при необходимост оказват спешна медицинска помощ на задържани лица. Намиращият се на смяна фелдшер сподели, че приемат хора от различни възрастови групи, включително и пеленачета. Медицинският кабинет разполага с бързи антигенни тестове за проверка на COVID-19 при задържаните. Медицинската служба се състои от оборудван медицински кабинет, помещение за съхранение на лекарства и помещение за персонала. Осигурени са предпазни облека и маски за персонала за борба с коронавирусната инфекция. На практика обаче кабинетът не се използва за преглед на задържаните чужденци, тъй като те основно се намират в помещенията за 24-часово задържане (бивши казарми), арест в село Капитан Андреево. Лекарят или фелдшерът от медицинската служба се транспортират до с. Капитан Андреево

за преглед на задържаните, ако има необходимост, по данни на фелдшера, който е на смяна при проверката. Необходимостта от преглед на задържаните чужденци се преценява от надзорно-охранителния състав в мястото за задържане. НПОМ констатира, че така не се изпълняват изискванията (не са налични и документи за това) на Инструкция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи – чл. 21. (1) „На задържаното лице се извършва медицински преглед по негово искане или когато здравословното му състояние налага това.“

Медицинският кабинет

Следва да се отбележи, че Инструкцията не се прилага за чужденците в местата за 24-часово задържане като цяло. Това може да се обясни с езиковата бариера и бързото прехвърляне на чужденците в СДВНЧ на МВР. Създават се предпоставки за неустановяване на травматични увреждания на задържаните чужденци, причинени от упражнено насилие. Трябва да се има предвид също така, че при прегледи в СДВНЧ на МВР за медицинските специалисти не е регламентирано задължението да се регистрират и докладват за констатирани травматични увреждания. Медицинските прегледи на задържаните се извършват в кабинета на надзорно-охранителния състав в мястото за 24-часово задържане в с. Капитан Андреево. Там се настаняват и чужденци, задържани на други ГКПП. По данни на надзорно-охранителния състав част от тези чужденци идват с извършени медицински прегледи от ЦСМП по място на задържане.

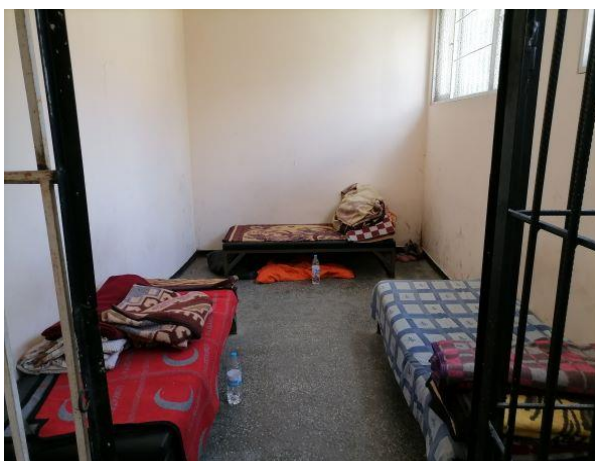
В тази връзка, омбудсманът като НПОМ препоръчва в ГПУ – Свиленград и в ареста на гранична полиция - с. Капитан Андреево, да се създаде възможност да се изпълнява Инструкция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. в частта за медицинско обслужване.

2. Арест на гранична полиция – с. Капитан Андреево

В ареста на гранична полиция, находящ се в с. Капитан Андреево, проверяващият екип на омбудсмана, в качеството му на НПМ, установи наличието на стая с четири легла за непълнолетни лица, отделна стая с три легла за майки с деца и четири килии за възрастни.

Обектът имаше видими следи от наскоро извършени ремонтни дейности. Във всяко помещение за задържани лица има поставен климатик, който да осигурява нормални температури през зимния и летния сезон.

Сградата на ареста е под постоянно видеонаблюдение. За непълнолетните и за майките с деца има отделни санитарни помещения (за мъже и жени), а в крилото за възрастни има отделни баня и тоалетна. Осигурена е топла вода за задържаните чрез монтирани електрически бойлери. Три от килиите за възрастни разполагат с по пет легла и една с три легла. По време на проверката в ареста нямаше задържани лица.

Санитарно-битовите условия

3. Специализиран дом за временно настаняване на чужденци – Любимец (СДВНЧ - Любимец)

При извършване на проверката в СДВНЧ - Любимец бяха настанени 169 лица, от които 161 мъже и 8 жени. Обектът разполага с капацитет за 660 души, от които 300 са в блока зад административната сграда и 360 - в жилищни контейнери.

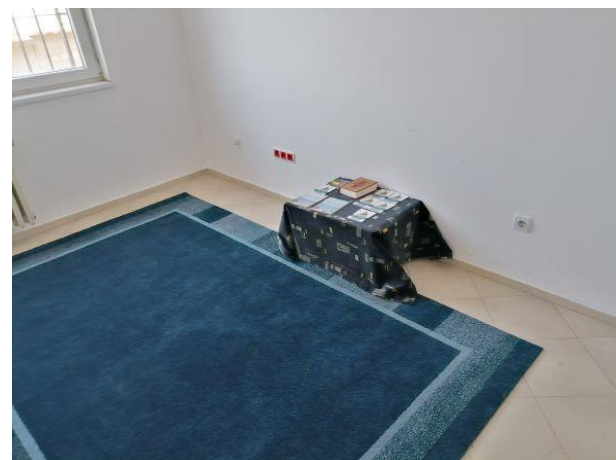
В периода от 01.01.2022 до 30.06.2022 г. в СДВНЧ - Любимец са били настанени общо 3431 лица. Всички те са доведени от различни краища на страната. Повечето от тях (3185 души) били краткосрочно настанени, а на останалите (246 души) са били с наложени принудителни административни мерки, съобразно действащото законодателство.

Средният престой на чужденците в обекта е 15 дни. Представители от МВР уведомиха проверяващия екип на омбудсмана, че няма случаи на бягства от 2012 г. досега.

Домът за временно настаняване на чужденци няма назначени преводачи, но някои от работещите в него служители са били записани на езикови курсове с цел да имат по-добра комуникация с настанените. При необходимост ползват услугите на външни преводачи.

По време на проверката в СДВНЧ - Любимец не бяха установени настанени непридружени деца, както и лица, болни от COVID-19. В случаите, когато има малолетни и непълнолетни без родител или друг пълнолетен член на семейството, който да отговаря за тях, се уведомява незабавно Агенция за социално подпомагане.

Обектът разполага със стаи, които са обособени за молитвени домове на християни и мюсюлмани, както и със специално отделение за жени.

Молитвените стаи

Настанените лица в СДВНЧ - Любимец се хранят по три пъти на ден в столовата. Храната се предоставя чрез кетъринг. Желаящите могат да си набавят допълнително хранителни продукти от намиращата се на място лавка, която работи от понеделник до събота от 12 до 14 часа.

Stolovata za hranene

Според служителите, чужденците в дома могат да ползват само мобилни телефони без монтирана камера. Съобразно утвърдения график, настанените имат право да излизат навън в дворните места на обекта по три пъти на ден. Всяка външна разходка е в рамките на два часа.

Проверяващият екип констатира, че температурите в СДВНЧ - Любимец са изключително високи през лятото. Площадките за разходки и спортни игри на открито са с бетонно покритие, което се нагрива и липсва всякаква растителност, която да осигури сянка. С цел да бъдат подобрени условията за настанените лица през летния сезон е препоръчително поне част от площта на откритите спортни площадки да бъде покрита с тревни или други настилки, които да ограничат негативното влияние на високите температури.

Представители на обекта заявиха, че планират да бъдат окачени леки сенници по високите огради на площадките.

Към момента на извършване на проверката, настанени лица имаше само в блока на СДВНЧ - Любимец. Жилищните контейнери бяха свободни. Според данни на работещите в обекта служители, последните чужденци от там са били изведени на 18.05.2022 г. Всеки жилищен контейнер има капацитет за четирима души и маса за хранене. Отделно има осигурени контейнери за санитарно-хигиенни нужди (бани и тоалетни).

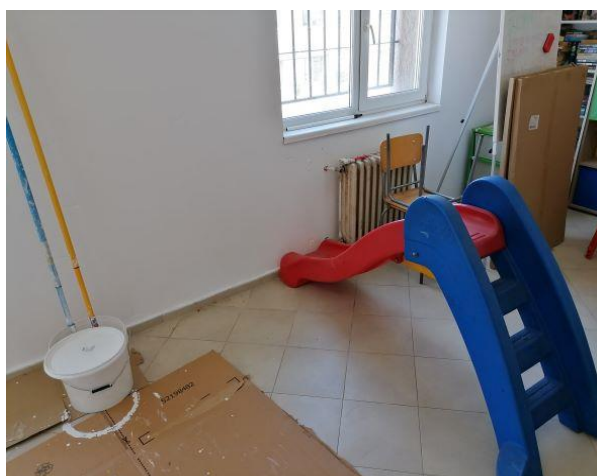
Стълбищата в блока за настанени лица са ремонтирани след предишната проверка. Сградата разполага с поставени стационарни телефони в общите части, които могат да се ползват от чужденците.

По стените има поставена информация на различни езици, сред които английски, френски, арабски, пащу и персийски, която подробно разяснява на настанените техните права и задължения в дома, правото им да потърсят закрила, възможността да поискат медицинска помощ и координати на компетентните органи, към които могат да се обърнат за съдействие.

В отделни помещения са поставени телевизори за ползване от чужденците в обекта. С цел да се подобрят условията за ненавършили пълнолетие лица в някои стаи се извършват ремонтни дейности за осигуряване на детски кътове.

Помещение с телевизор

Ремонт за осигуряване на детски кът

На настанените се оказва правна помощ от адвокати на неправителствени организации като Български хелзинкски комитет, Мисия „Криле“, Фондация „Глас в България“ и др. Чужденците, които имат финансова възможност могат да си наемат лично адвокат.

В СДВНЧ - Любимец продължава да се извършва редовна дезинфекция срещу вредители (хлебарки и дървеници).

Всеки етаж от блока на обекта разполага с обща баня и санитарни възли.

На проверяващия екип беше съобщено, че сред настанените е имало трима души, болни от краста. Те са били подложени на лечение и състоянието им се е подобрило. При необходимост чужденците са извеждани при различни медицински специалисти в гр. Хасково, Любимец или Харманли.

Продължава да е актуален проблемът с намирането на стоматолог, който да посещава задържаните в СДВНЧ - Любимец и да оказва медицинска помощ на настанените лица. Домът разполага с оборудван стоматологичен кабинет, който от години не функционира поради липса на кадри. При необходимост от спешна стоматологична помощ

чужденците се извеждат и приемат само от един лекар по дентална медицина в гр. Хасково, като заплащането за извършените манипулации и лечение е от самите пациенти.

В Медицинската служба на МИ на МВР в СДВНЧ – гр. Любимец няма промяна в кадровия състав. В нея работят лекар - началник на службата, 4 медицински фелдшера и медицинска сестра. Осигурява се 24-часова медицинска грижа за настанените чужденци. Медицинската служба е обезпечена с медикаменти и консумативи за дейността си. Медицинските специалисти съобщиха, че е имало известен проблем с лекарствата за деца в началото на годината. За оказване на специализирана медицинска помощ МИ на МВР е сключил договори с МБАЛ. При настаняване на чужденците в дома те преминават през бърз тест за COVID, първичен медицински преглед и санитарно-хигиенна обработка. При извеждане на чужденците от дома отново се правят тест за коронавирусна инфекция и медицински преглед. Към момента на проверката в стационара на медицинската служба не бяха настанени чужденци за лечение и наблюдение. Предходният ден е изписан последният болен от скабиес (краста). По данни на медицинския фелдшер, няма бежанците болни от COVID, скабиес и тежки хронични заболявания. Осигурена е възможност за диетично хранене на нуждаещите се. При направените срещи с бежанците не бяха получени оплаквания от медицинското обслужване.

4. Специален дом за временно настаняване на чужденци – София (СДВНЧ-София)

При извършване на проверката, проверяващият екип установи, че в обекта са настанени 302 лица при общ предвиден капацитет за 400 души. Според представители на СДВНЧ - София на 25.07.2022 г. 220 човека от чужденците със съдействието на Българския хелзинкски комитет ще подадат молби за предоставяне на закрила.

Настанените са разпределени по помещенията съобразно тяхната националност, пол, етнос и вероизповедание.

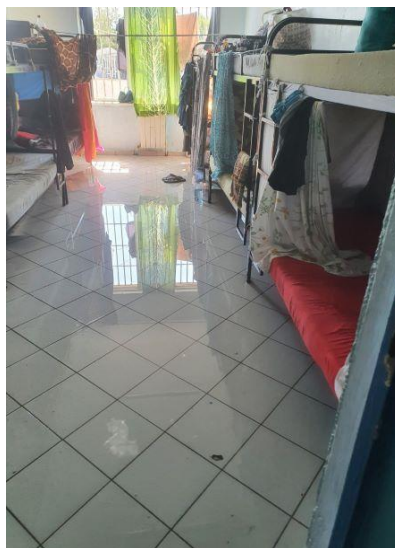

Общият санитарен възел

Изглед на тавана

Битовите условия за живот

Молитвена стая

В СДВНЧ - София нямаше настанени непридружени малолетни и непълнолетни деца. Когато в дома има ненавършили пълнолетие лица, те се предават на съответната Дирекция „Социално подпомагане“.

Според изискана от проверяващия екип справка в периода от 01.01.2022 до 30.06.2022 г. в СДВНЧ – София са били настанени общо 2736 чужденци, граждани на 38 държави, а трима са със статут без гражданство. От тях 2511 души са били с мярка „краткосрочно настаняване“, а 225 с наложени принудителни административни мерки.

Повечето от настанените през първото шестмесечие на 2022 г. са от мъжки пол (2434 души). Броят на ненавършилите пълнолетие лица е 109, от които 98 са момчета (32 малолетни и 66 непълнолетни), а 11 са момичета (7 малолетни и 4 непълнолетни).

Общият среден престой на настанените в СДВНЧ - София с наложени принудителни административни мерки е 82 дни, а на лицата с мярка „краткосрочно настаняване“ е 14 дни.

Повечето чужденци в СДВНЧ – София са били задържани в опит да преминат българо-сръбската граница, т.е. те вече са успели да влязат нелегално на територията на Република България.

Към момента на проверката в обекта имаше 14 болни от COVID-19. Всички бяха настанени и изолирани в блока зад административната сграда. Помещението, където се намират, е заключено и не се допускат до него други лица, освен от оторизирания персонал.

Чужденците редовно се проверяват за COVID инфекция. При настаняване в обекта, задължително им се извършва PCR тест, а няколко дни по-късно им се прави бърз антигенен тест от компетентни медицински лица.

Във връзка с продължаващия проблем с наличието на дървеници, от дома са сключени договори с фирми, които са пръскали в целия обект с цел тяхното унищожаване. От бюджета е платена сумата от около 11 000 лв. за извършване на тези услуги. Обмислян

е и вариант за борба с вредителите (чрез димки), но това може да се реализира само след като се установи, че ще бъде безопасно за настанените в СДВНЧ - София.

По отношение на проблема с ВиК (отходен канал, който минава покрай обекта) от персонала уведомиха проверяващия екип, че ползват услугите на лицензирана фирма, която събира и извозва фекалните води, когато излизат изпод почвата. И до днес, не може да се установи собствеността на имотите, през чиято територия е изграден каналът, а това представлява сериозна пречка за намирането на постоянно решение на проблема. Отходният канал е построен в годините, когато на мястото на днешния СДВНЧ - София е имало военно поделение. От общината все още не са представени документи за собствеността.

Настанените лица се хранят по три пъти на ден в столовата. При необходимост се хранят по стаите си. Задължително се спазват хранителните режими на хората, които страдат от съответни заболявания.

Съобразно утвърдения график, ако желаят чужденците могат да излизат на двора по два пъти на ден.

Столовата за хранене

Проверяващият екип обиколи сградите на СДВНЧ - София при оказано пълно съдействие от страна на персонала. Поради липса на преводачи, екипът беше придружаван от настанен в дома чужденец на име Ясин, който да превежда на арабски и на български език. Той е иракски гражданин, етнически арабин, който от пет години живее и работи в Република България. Настанен е в СДВНЧ - София от три месеца поради липса на правно основание за пребиваване на територията на българската държава. Понастоящем води дело пред компетентния български съд. Правата и интересите му се защитават от упълномощен от него адвокат.

В помещенията на втория етаж са настанени предимно семейства. Жените и мъжете спят в отделни стаи. Не е установено наличие на хлебарки и дървеници.

До стаите има две действащи перални и две сушилни, които се ползват редовно от настанените лица. На стената е залепено упътване за ползването на тези машини.

Чужденците, пребиваващи на втория етаж на административната сграда, не споделиха оплаквания относно материалните условия, нито от отношението на персонала към тях.

На място имаше хладилна камера (фризер), в която временно се съхраняват дрехите на новонастанените лица с цел да се унищожат евентуално намиращите се в тях дървеници и други вредители. Много от чужденците бяха облечени с дрехи, предоставени им от персонала на обекта.

Пералното помещение

Хладилна камера за дрехи на новодошли

Столовата на СДВНЧ - София се намира на партерния етаж на блока зад административната сграда. Намиращата се там лавка не функционира, като се смята, че това е заради високите цени на продуктите и липсата на интерес от страна на пребиваващите чужденци.

Домът разполага с молитвени стаи за съответните вероизповедания, които могат да се ползват от настанените. В блока зад административната сграда има и център от затворен тип на Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет.

На втория и третия етаж от блока са настанени само мъже от различни националности. Те се оплакаха пред проверяващия екип от лошите материални условия. Някои от тях имаха следи от множество ухапвания от дървеници, а други се оплакваша от стомашни проблеми. Едно от лицата, които разговаряха с екипа на омбудсмана сподели, че нямат постоянно топла вода, а само в определени часове на денонощието (от 7 до 11 часа, от 12 до 15 часа и от 20 до 23 часа). Други молеха да им бъдат осигурени допълнително кофи с парцали и препарати за чистене, както и сапуни, и шампоани. От персонала на обекта обаче уведомиха проверяващия екип, че редовно им се дават материали за почистване на помещенията. Чужденците винаги връщали кофите и дръжките счупени, а парцалите често хвърляли в тоалетните чинии, което предизвиквало проблеми с канализацията.

Много от настанените лица изразиха оплаквания по отношение на храната, а други че се иска от тях да заплащат с лични средства необходимите им лекарства.

Чужденците, които имат близки на територията на Република България имат право на свиждане с тях, два пъти седмично във вторник и четвъртък. В СДВНЧ - София се допуска доставка на храна отвън за настанените, при условие, че тя бъде пакетирана, без метални прибори за хранене и без стъклени буркани/бутилки.

На различни места по стените в обекта е налична информация за чужденците относно възможността им да получат безвъзмездна правна помощ и да поискат да им бъде

образувана процедура за предоставяне на закрила по реда на действащото българско законодателство – Закона за убежището и бежанците (ЗУБ).

Във фойето на блока са инсталирани стационарни телефони, които могат да се ползват от настанените лица.

Разходките се извършват в двора на СДВНЧ - София, който е ограден с висока метална мрежеста ограда. Настанените лица имат възможност да се разхождат и да практикуват различни спортове там. Настилката обаче е бетонова, нагрява се силно през летните горещи дни и допълнително допринася за високите температури. Това е причината лятно време чужденците да не желаят да излязат навън. По време на проверката всички лица предпочитаха да си останат в стаите и на двора нямаше хора. Някои от настанените заявиха, че излизат през сутрешните часове около 10 часа, когато и температурите са по-ниски.

Място за разходка

След като завърши обиколката си на обекта, проверяващият екип поиска да му бъде предоставено досието на г-н Халил Дукен Ездо, за който от Дирекция „Миграция“ на МВР бяха уведомили омбудсмана за предстоящото му връщане до страна по произход с писмо вх. № 04-03-13/21.07.2022 г.

В писмото липсваха данни за центъра, в който горепосочения чужденец е настанен, както и насрочена дата за изпълнение на наложената му мярка по чл. 39а от Закона за чужденците в Република България. Докато се запознаваше със съдържанието на приложените документи в досието, екипът на омбудсмана поиска г-н Ездо да бъде доведен и да разговарят с него. След кратко чакане проверяващият екип беше уведомен, че наложената принудителна административна мярка на лицето е изпълнена предишният ден.

В Медицинската служба на МИ на МВР в СДВНЧ – Бусманци работят лекар на граждански договор и 4 медицински фелдшери. Длъжността за лекар – началник на Медицинската служба е свободна. Осигурява се 24-часова медицинска грижа за настанените чужденци. Специализирана медицинска помощ за тях се осъществява в МИ на МВР. Медицинската служба е обезпечена с медикаменти и консумативи за дейността си. При настаняване на бежанците в дома се правят PCR тест, първичен медицински преглед и санитарно-хигиенна обработка. При извеждане на чужденците от дома отново се правят бърз антиген тест за коронавирусна инфекция и медицински преглед. Въпреки това при преместване на чуждици от СДВНЧ – Бусманци в РПЦ на ДАБ - Харманли, са установени чужденци, в две от изпратените групи, с положителни бързи тестове за COVID и със скабиес. Началникът на СДВНЧ – Бусманци съобщи също, че по своя инициатива е провел

тестване за коронавирусна инфекция сред част от пребиваващите в дома чужденци. Установени са трима с позитивни тестове. Омбудсманът като НПМ счита, че МИ на МВР трябва спешно да назначи началник на Медицинската служба, за да се подобри организацията и качеството на медицинската дейност. Към момента на проверката бяха установени 14 чужденци с COVID. Те са изолирани в отделно крило на втория етаж на дома. Имат лека симптоматика на заболяването и са на медикаментозна терапия. Спазват се всички разписани протиепидемични мерки, дадени от МИ на МВР.

В хода на проверката беше установено, че от 2020 г. здравни инспектори на МИ на МВР не са посещавали дома, за да контролират и проверяват санитарно-хигиенните условия на живот и протиепидемичния режим, въпреки дадена препоръка от НПМ при предишна проверка. Сега отново бяха констатирани чужденци с хронични кожни проблеми – краста и пиодермия, нахапвания от дървеници, наранявания от пътувания с вторични инфекции. В добавка следва да се отбележи лошата лична хигиена на настанените, която затруднява лечебния процес и неуспешната борба на администрацията на дома с вредителите (дървеници, хлебарки, бълхи).

Омбудсманът в качеството си на НПМ препоръчва на МИ на МВР:

1. Да изпрати на място в Медицинската служба на СДВНЧ – Бусманци, специалист по кожни болести за консултация и лечение на бежанците;
2. Здравните инспектори на МИ на МВР да извършват системен контрол на санитарно-хигиенните условия и изпълнението на протиепидемиологичните мерки в СДВНЧ – Бусманци;
3. Да се назначи началник на Медицинската служба в СДВНЧ – Бусманци и медицинските специалисти, работещи там да се включат в категорията на лицата от първа линия за борба с COVID инфекцията, съгласно критериите на МЗ.

II. СТРУКТУРИ КЪМ ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА БЕЖАНЦИТЕ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

1. Регистрационно-приемателен център – Харманли (РПЦ-Харманли)

Според предоставена справка, изискана от проверяващия екип, в периода от 01.01.2022 до 30.06.2022 г. в РПЦ - Харманли са приети общо 2004 кандидати за международна закрила. Към момента на проверката в обекта имаше 710 настанени лица при общ капацитет за 1676 души.

По-голяма част от настанените са сирийски граждани, а останалите са от Ирак, Алжир, Мароко, Египет и Еритрея. Повечето от иракските граждани са етнически кюрди. Трима души са без гражданство.

Отделните етноси в РПЦ - Харманли съжителстват спокойно без да има конфликти помежду им. Във връзка с възникнал инцидент на 13.06.2022 г., в който сирийски гражданин, нанесъл прободни рани с нож на други трима сирийци, служители от обекта уведомиха проверяващия екип, че случаят е битов (заради спор за жена). Пострадалите били без опасност за живота. Жената е сирийска гражданка, майка на едно малолетно дете. След случая извършителят е изведен от обекта, а майката е преместена с детето си в Звено „Майка и бебе“ на Комплекс за социални услуги за деца и семейства в гр. Стара Загора.

В РПЦ - Харманли са настанени 185 деца, от които 68 са непридружени. Повечето от тях са непълнолетни и почти всички са момчета. На всяко непридружено лице се назначава служебен защитник, който го представлява пред съответните държавни органи на Република България и защитава неговите законни права и интереси. За всяко непридружено, ненавършило пълнолетие дете се подава молба за предоставяне на закрила по реда на ЗУБ.

Условията за живот и обучение

РПЦ - Харманли не разполага със сигурна зона за непридружени непълнолетни и малолетни деца, търсещи международна закрила. Единствената такава зона в структурата на ДАБ при МС се намира в РПЦ - София, гр. София, кв. „Овча купел“, ул. „Монтевидео“ № 21А.

Някои от ненавършилите пълнолетие непридружени лица са изпращани в Център за настаняване от семеен тип гр. Раднево.

Служителите на РПЦ - Харманли комуникират с лицата търсещи закрила чрез двама преводачи, които са им осигурени от Българския червен кръст.

За децата, които учат български език в класната стая на регистрационно - приемателния център има само една учителка. Някои от учещите деца са интегрирани. Сред по-големите от тях има ученици, които са приети да учат в Езикова гимназия „Д-р Иван Богоров“ в гр. Димитровград.

Много от настанените лица в РПЦ - Харманли работят като готвачи, шивачи, берачи и други професии при работодатели в различни краища на България.

Според представители на центъра, броят на настанените, които напускат е изключително малък.

В обекта редовно се извършва дезинфекции срещу хлебарки, дървеници и други вредители.

Първи корпус на РПЦ - Харманли е обособен за изолиране и настаняване на болни от COVID. Към момента на извършената проверка в него имаше настанени общо 16 лица, поставени под карантина.

Сградата на Втори корпус е опразнена и затворена заради предстоящ ремонт.

Проверяващият екип посети Трети корпус, където са настанени семейства, самотни майки с деца, жени и непридружени непълнолетни лица. Корпусът разполага с класна стая с детски кът, където децата имат възможност да учат български език и да се занимават с различни занимания през свободното си време. Налични са общи санитарни помещения за мъже и жени. Осигурена е топла вода чрез електрически бойлери.

Коридорът на сградата и много от стаите, в които са настанени лица, търсещи закрила, имат нужда от ремонтни дейности. Проверяващият екип констатира, че в спалните няма легла, а само поставени матраци на пода. На въпрос защо това е така, персоналят отговори, че настанените чужденци предпочитали да спят на земята и дори при наличието на легла, те смъквали дюшеците на пода и спели там.

До всяка стая с настанени лица има малко антре, което се ползва за кухня от семействата.

В друга сграда, съседна на затворения за ремонт Втори корпус, бяха настанени жени, самотни майки и семейства. На всеки етаж имаше поставени по два броя хладилници, в които търсещите закрила държаха хранителни продукти. Всяка стая разполагаше със собствен санитарен възел и имаше по две двойни и/или единични легла.

Прането на лицата, търсещи закрила се носи и изпира в отделна сграда, в която не е разрешен достъп на външни лица. Мръсните дрехи и спално бельо се оставят пред входа на пералнята или предават на определено за това място. Те се събират от служител на РПЦ - Харманли, който ги разпределя по видове и предприема действия за изпирането им.

Пералното помещение е оборудвано с осем броя перални машини и пет броя сушилни. В отделно помещение има две машини за химическо чистене. Сградата разполага и с кът за гладене, и със стая за складиране на дрехи.

Пералното помещение

Част от жилищните контейнери

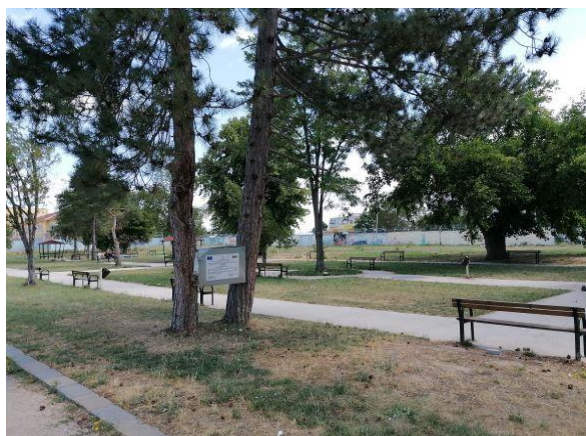
РПЦ - Харманли разполага с голям брой жилищни контейнери за настаняване. Всеки един от тях може да събере до четирима души и е оборудван с климатик или отоплителна печка.

Екипът посети един от настанените в жилищен контейнер сирийски гражданин на име Саид. При предишна проверка, извършена на 14.10.2021 г., той е бил със счупен таз в тежко и неподвижно състояние. Провереният екип установи, че лечението, на което е бил подложен Саид, е успешно. В момента той може да ходи и дори да рита топка с децата. Събрал се е със съпругата си, която е дошла от Сирия и двамата отново живеят заедно.

Настанените в РПЦ - Харманли се хранят по три пъти на ден. Храната се осигурява чрез кетъринг. Тези, които желаят и имат възможности могат да си пазаруват продукти и от намиращия се при входа на центъра магазин за хранителни стоки или от други места в града.

Лавката

Пространство за разходка

Обектът разполага и с градинки за разходки и развлечения. По тях има изградени пешеходни алеи, поставени пейки, беседки и пързалки, люлки и катерушки за децата.

На територията на РПЦ - Харманли има офиси на Международната организация за миграция, Българския червен кръст, Българския хелзинкски комитет и Каритас България, чийто екипи редовно оказват помощ и съдействие на търсещите закрила.

Много от децата участват в културни събития, организирани от Лятна работилница „Сръчкомания“. С цел тяхното интегриране ги събират с български деца и извършват съвместни проекти.

Както при предишната проверка, така и при настоящата, в обекта продължава да има проблеми с намирането на стоматолог. Проблемът с предоставянето на стоматологична помощ на настанените лица продължава да бъде нерешен.

В РПЦ - Харманли функционира здравен кабинет, разположен в административната сграда. Той е кадрово обезпечен с две медицински сестри (едната на 1/2 щат), клиничен лаборант и лекар на 4 часа по граждански договор. В здравния кабинет се осъществяват дейности по първоначални изследвания (чревно носителство, Васерман) при регистрация на лицата, подали молба за закрила; постоянно медицинско наблюдение; оказване на първа медицинска помощ; контрол върху хигиенното състояние на лицата; текущ контрол за спазване на хигиенните изисквания; изготвяне и поддържане на медицинска документация за всяко лице. При постъпване на всички бежанци се правят бързи антигени тестове за COVID. Медицинските специалисти съобщиха, че от СДВНЧ – Бусманци им докарват бежанци с кожни заболявания и позитивни за коронавирусна инфекция, установени при техните изследвания. Пример: На 04.07.22 г. от докараните 45 бежанци 16 са били с краста, а 6 с положителен тест за COVID при приемане. На 06.07.22 г. е имало 2 бежанци с положителен тест за COVID инфекция. На 12.07.22 г. от 23 докарани бежанци 4 са били с краста. Тази информация своевременно е предадена на медицинските специалисти на СДВНЧ – Бусманци. В момента бежанците с положителен тест за COVID са изолирани. Те са без клинична симптоматика и са под постоянно наблюдение. Всички настанените в РПЦ - Харманли бежанци се записват за личен лекар при ОПЛ, който от години има кабинет в центъра. Той осигурява за бежанците на място и прегледи със специалисти: дерматолог, хирург и кардиолог - веднъж седмично. Голям процент от бежанците се ваксинират против COVID. В центъра няма бежанци с тежки хронични проблеми. Има две бременни жени, които се следят от АГ специалисти. Осигурено е диетично хранене за нуждаещите се бежанци – основно диабет и стомашни заболявания. Стоматологична помощ на бежанците е затруднена поради липса на достатъчно кадри в града и поради малкият пакет стоматологични дейности заплатени по НЗОК.

Омбудсманът като НПМ препоръчва на председателя на ДАБ при МС, да се изисква становището на РЗИ по всеки конкретен случай, при настаняване на бежанци с получени различни резултати в СДВНЧ на МВР и регистрационно приемателните центрове, до 48 часа от проведените изследвания с бързите антигенни тестове за COVID инфекция, за да не се допуска презастраховане и неправомерно изолиране (карантиниране) на бежанци, както и ограничаване на техните права.

2. Транзитен център с. Пъстрогор (ТЦ-Пъстрогор)

Към момента на извършване на проверката в ТЦ - Пъстрогор бяха настанени 26 души, от които 23-ма афганистанци и 3-ма пакистанци. Обектът разполага с общ капацитет от 320 места, който може да бъде увеличен с още 100 при необходимост.

В центъра се приемат само пълнолетни лица. Непридружените непълнолетни лица се изпращат в сигурната зона на ДАБ - РПЦ - София.

Всички настанени са от мъжки пол, между 20 и 25-годишна възраст.

Според директора на ТЦ - Пъстрогор от 01.01.2022 г. до 30.06.2022 г. в обекта са били настанени общо 2033 лица, от които 2014 са пълнолетни, а останалите 19 били непълнолетни, преместени в сигурна зона.

Директорът твърди, че не са имали конфликти с търсещите закрила и уведоми проверяващия екип, че временният център за настаняване на чужденци в гр. Елхово е закрит.

ТЦ - Пъстрогор продължава да бъде от отворен тип без случаи на бягства от страна на настанените лица. Имало редки случаи, в които били връщани от други държави избягали чужденци, регистрирани по Закона за убежището и бежанците.

Сградите, в които се помещава центърът са в добро състояние. Няма нужда от извършване на спешни ремонтни дейности.

Настанените лица се хранят три пъти на ден, като храната им се осигурява чрез кетъринг. Обектът разполага със столова, оборудвана с 19 маси и 76 стола. Настанените в центъра имат достъп до интернет и редовно ползват личните си мобилни телефони.

Помещенията в ТЦ - Пъстрогор се отопляват с котелно гориво (нафта) през зимата, а през лятото се осигурява топла вода чрез слънчева енергия.

На място в центъра работи един преводач, който владее пашу и дари, а при необходимост за превод на урду, ползват друг преводач чрез видеоконферентна връзка.

В обекта има поставена в общите помещения информация на достъпни за настанените лица езици относно техните права и задължения, възможността да получат правна помощ и какви мерки да предприемат с цел предпазване от COVID и други заболявания.

При проведени интервюта с търсещи закрила чужденци, проверяващият екип не получи оплаквания и сигнали за лошо отношение или насилие спрямо тях от страна на персонала.

По отношение на условията, в които са настанени, лицата се оплакаха, че времето за вечеря, което е от 16 до 17 часа било много рано за тях. Относно храната, помолиха менюто им да бъде съобразено с мюсюлманските вярвания и традиции. След като се запозна с продуктите, които се сервират в обекта, проверяващият екип увери настанените, че нито едно от ястията не съдържа свинско месо. Търсещите закрила благодариха за информацията и нямаха други оплаквания.

Времето за хранене

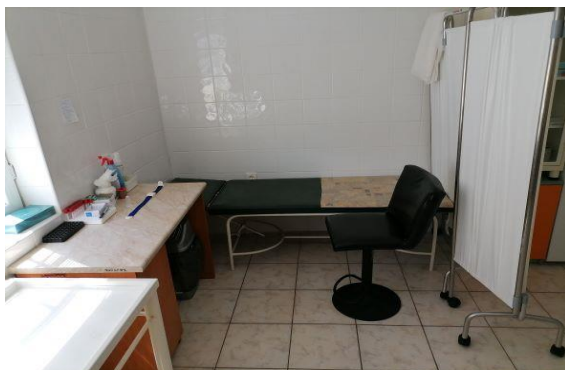
Изглед на столовата

Пералното помещение

Всички настанени лица в ТЦ - Пъстрогор към момента на проверката бяха във видимо добро здраве, нямаха здравословни проблеми и нужда от специално лечение или хранителен режим.

В здравния кабинет на центъра работят клиничен лаборант и медицинска сестра на 8-часов работен ден. Кабинетът е обезпечен за дейността си с медикаменти и консумативи. За личен лекар бежанците се записват при ОПЛ с кабинет на практиката в гр. Свиленград. В последните месеци престоят на бежанците в центъра е много кратък (средно до месец), което не позволява и не налага бежанците да избират личен лекар. При необходимост от медицинска помощ се търси ЦСМП в гр. Свиленград.

Здравният кабинет

В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНЪТ КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:

I. До министъра на вътрешните работи:

1. Да се извърши проверка за незаконно отблъскване на чужденци по границата от структурите на Главна дирекция „Гранична полиция“;

2. Да бъдат командировани служители от Главна дирекция „Гранична полиция“, които да подпомогнат колегите си в охраняването на българските териториални граници при ГКПП „Капитан Андреево“ и зелената граница в района на ГПУ - Свиленград;

3. В ГПУ – Свиленград и в ареста на гранична полиция - с. Капитан Андреево, да се създаде възможност и да се изпълнява Инstrukция № 8121з-78 от 24 януари 2015 г. за реда за осъществяване на задържане, оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица и реда в тях в Министерството на вътрешните работи в частта за медицинско обслужване;

3. Да се осигурят тревни или други настилки за частично покритие на откритите площадки в СДВНЧ - Любимец и СДВНЧ - София;

4. Да бъдат подобрени условията за предоставяне на стоматологична помощ на чужденците в СДВНЧ - Любимец;

5. Да бъдат положени усилия за преодоляването на езиковата бариера между персоналите на СДВНЧ - Любимец и СДВНЧ - София и настанените чужденци;

6. Омбудсманът да бъде уведомяван писмено за предстоящото изпълнение на принудителни административни мерки по чл. 39а от Закона за чужденците в Република България, не по-късно от три дни преди изпълнението им. Всяко уведомление да съдържа личните данни на чужденеца, мястото, в което е настанен, дата и начин на изпълнение на наложената принудителна административна мярка;

7. Да се въведе ред и условия за трайно преодоляване на проблема с дървеници в СДВНЧ - София.

II. До председателя на Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет:

1. Да се изгради сигурна зона за непридружени малолетни и непълнолетни лица в РПЦ - Харманли;

2. Да се изисква становището на РЗИ по всеки конкретен случай, при настаняване на бежанци с получени различни резултати в СДВНЧ на МВР и регистрационно приемателните центрове, до 48 ч. от проведените изследвания с бързите антигенни тестове за COVID инфекция, за да не се допуска презастраховане и неправомерно изолиране (карантиниране) на бежанци, както и ограничаване на техните права.

3. Да бъдат назначени допълнителен брой преводачи за ТЦ - Пъстрогор.

III. До директора на МИ на МВР

1. Да се изпрати на място в Медицинската служба на СДВНЧ – Бусманци, специалист по кожни болести за консултация и лечение на бежанците;

2. Здравните инспектори на МИ на МВР да извършват системен контрол на санитарно-хигиенните условия и изпълнението на противоепидемиологичните мерки в СДВНЧ – Бусманци;

3. Да се назначи спешно началник на Медицинската служба в СДВНЧ – Бусманци и медицинските специалисти, работещи там да се включат в категорията на лицата от първа линия за борба с COVID, съгласно критериите на МЗ.

IV. До кмета на Столична община:

Да се предприемат действия за установяване чия собственост са имотите, през които минава отходния канал покрай СДВНЧ - София.